

Foto: Åke Svensson

Vit kattost finns på den svenska rödlistan över hotade arter och är placerad i kategorin sårbar (VU). Arten har minskat betydligt under senare år.

Vit kattost är en ettårig ört som blommar från juli till långt in på hösten. Den har oansenliga vita blommor med fem tunna, 5 mm långa kronblad. Groddplantan på försommaren har små hjärtformiga blad som sedan blir avlösta av oftast flera stjälkar med grunt handflikiga eller nästan runda, långskaftade och i kanten naggade blad. Blommorna växer fram ur bladvecken, och om tillgången på ljus och nä-

ring är god blir plantan närmast kuddlik, medan den bland kraftiga konkurrenter kan sträcka ut upp till en halv meter långa taniga stjälkar. Den bildar ibland utbredda mattor av tusentals plantor. Mest iögonfallande är frukterna som ser ut som mycket små tårtor eller ostar sammansatta av omkring tio delfrukt. Vit kattost tycks tåla sommartorka riktigt bra men har stora krav på näringstillgången.

Arten kan förväxlas med den närstående arten skär kattost (*Malva neglecta*), men blommorna hos den senare är avsevärt större och blekt rosa.

Rödlistan

Den svenska rödlistan upprättas av ArtDatabanken och fastställs av Naturvårdsverket. Listan uppdateras vart femte år. I rödlistan klassificeras växter och djur i olika hotkategorier beroende på hur stor risken är att arten ska försvinna ur landet.

Rödlistans kategorier:

RE – Försvunnen
CR – Akut hotad
EN – Starkt hotad
VU – Sårbar
NT – Missgynnad
DD – Kunskapsbrist

Skär kattost. Foto: Margareta Edqvist

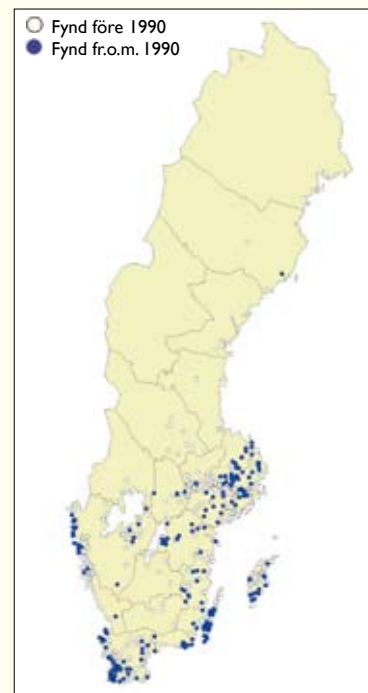
Foto: Bengt Nilsson

Vit kattost

har funnits i landet sedan urminnes tid, den kom hit när man började odla marken. Den kan alltså betraktas som ett kulturminne och sålunda värd att bevara. Arten har använts både som föda och medicinalväxt. Arter som har liknande krav och historia och som kan finnas på samma lokaler är till exempel

bolmört och etternässla. Man kan anta att inte alla den vita kattostens nuvarande förekomster är kända. Dels uppträder den ganska nyckfullt, visar sig något eller några år och försvinner sedan, dels finns det med all sannolikhet förekomster på tomtmark som inte besökts av botanister. Naturligt nog har arten sina huvudförekomster i landskap med många jordbruk: Uppland, Östergötland, Västergötland, Gotland, Öland samt kustlandskapen från Blekinge till Bohuslän. Enstaka fynd har också gjorts längs norrlandskusten.

Vit kattost har gått tillbaka starkt under senare årtionden, främst beroende på ändrad markanvändning och minskad djurhållning. Den var förr också vanlig i byar och städer men markbeläggning och åtgärder mot oönskad växtlighet har trängt undan arten. Fortfarande kan den ändå påträffas här och där, oftast vid gårdar där det finns kor eller höns, eller på soptippar. Den vita kattosten vill ha mark med få och låga konkurrenter och den föredrar riktigt välgödslad (särskilt hönsgödsel tycks gynnsam) och lerhaltig mark. Den kan också någon gång växa bland gräs, en förmåga som gynnar dess överlevnadsmöjligheter. Troligen behåller en liten andel av fröna sin grobarhet under lång tid. Arten mår väl av tramp. Den användning av herbicider som blivit allt vanligare runt bebyggelse på landet är däremot till skada för den vita kattosten liksom för ett flertal andra kulturbundna och allt mer undanträngda arter.

Vit kattost finns i övriga Norden sällsynt i södra delarna av Finland och Norge. Den är vanligare i Danmark.

Om du vill läsa mer om vit kattost eller om floraövervakning kan du besöka följande hemsidor:

Svenska Botaniska Föreningen:
www.sbf.c.se

ArtDatabanken:
www.artdata.slu.se

Naturvårdsverket:
www.naturvardsverket.se

Länsstyrelserna:
www.lst.se

Floraövervakning

Sveriges miljömål slår fast att alla arter ska förekomma i livskraftiga bestånd. Att kartlägga förekomsten av hotade växter är en viktig del i arbetet med att bevara arter och biologisk mångfald.

Projekt Floraväktarna är ett nätverk av växt- och naturintresserade personer som besöker de hotade arternas växtplatser för att räkna antalet plantor, upptäcka eventuella förändringar eller andra oroande faktorer. Floraväktarnas rapporter ligger till grund för en del av miljöövervakningen

och floravårdsarbetet i landet.

Andra viktiga delar i bevarandearbetet är nätverket Natura 2000 och arbetet kring åtgärdsprogrammen.

Naturvårdsverket har gett länsstyrelserna i uppdrag att ta fram åtgärdsprogram för ett antal hotade kärlväxter som inte klarar att överleva utan särskilda åtgärder. Programmen är inte formellt bindande men syftar till att vara vägledande för arbetet med att bevara dessa arter i landet.

Natura 2000 är ett nätverk av EU:s mest

skyddsvärda naturområden. Natura 2000-områden finns i alla medlemsländer och ska hejda utrotningen av arter och livsmiljöer. Ett fyrtiotal av Sveriges kärlväxter ingår i nätverket.

Vill du veta mer om floraövervakning eller informera om någon lokal för vit kattost hör gärna av dig till margareta.edqvist@telia.com som är samordnare för Floraväktarna.

Vill du diskutera kring skötsel eller åtgärder för en specifik lokal kontakta din länsstyrelse.

Svenska Botaniska Föreningen
Världsnaturfonden WWF
ArtDatabanken